

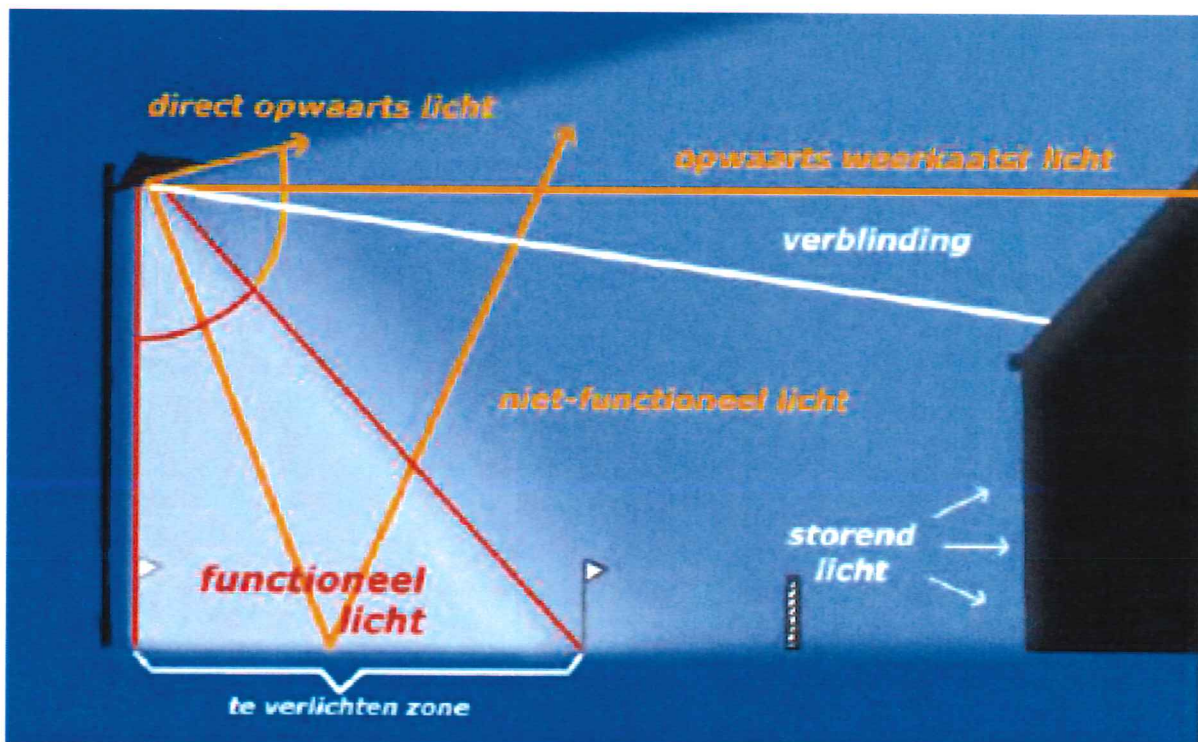
Bewonersinitiatief: elke dag verdient een Nacht van de Nacht!

Alleen licht op straat, niet in de lucht, in groengebieden en boven water

Licht in de nacht is schadelijk voor de natuur. Nachtdieren als uilen, vleermuizen of nachtvlinders komen minder voor, ander dieren gedragen zich anders, ze gaan bijvoorbeeld te vroeg broeden. Door de overdadige verlichting die vaak wijd en zijd uitstraalt zijn de parken, groenstroken en watergangen 's nachts veel lichter dan goed is. Utrecht heeft per inwoner weinig groen, zelfs voor een grote stad. Bescherm dat weinige groen en zorg voor een hoge natuurwaarde! De inwoners kunnen daarnaast door het vele licht de sterrenhemel niet zien, of hebben last van licht dat de woning in schijnt. Door licht uit Utrecht is de hemel tot in de verre omgeving opgehelderd (hemelgloed), waardoor de natuur in de wijde omgeving van de stad 's nachts ook niet donker wordt. De beleving van duisternis als "oer"-element, en van de sterrenhemel wordt steeds zeldzamer. Veertig natuurbeschermingsorganisaties roepen daarom in hun 10-puntenplan onder andere op om nachtelijke duisternis te herstellen.

Utrecht doet elk jaar mee aan de Nacht van de Nacht. Bescherm ook de nacht in de andere nachten! Bestrijd lichtvervuiling actief, net als vele andere gemeenten al doen. In de dierenwelzijnsnota is opgenomen dat bij nieuwe lichtmasten het licht niet uit mag stralen naar groen en water. Helaas blijkt dat in de praktijk de lichtmasten niet worden afgeschermd en het licht rondom uitstraalt.

We roepen de gemeenteraad op om het bestaande beleid actief uit te voeren om de duisternis te beschermen in parken, bij groenstroken en langs watergangen. De wegen moeten natuurlijk goed en veilig worden verlicht en de wegverlichting kan prima het fietspad mee-verlichten. Het licht moet echter gericht zijn op de plekken waar het nodig is, en niet uitstralen naar plekken waar het schadelijk of hinderlijk is. Waar fietsroutes langs "enge bosjes" voeren, is een haag tussen fietsroute en bosje bijvoorbeeld effectiever dan licht het bosje in laten schijnen.

Bron: AMINAL (2003)

Afbeelding overgenomen uit MIRA (2013) Themabeschrijving Lichthinder (www.milieurapport.be)

Lichthinder beperken

Hoe kan de lichthinder worden beperkt?

- ✓ Draai sportveldverlichting zodat deze alleen op het veld straalt en niet er overheen. Scherm de lichtpunten zo af dat het niet naast het veld schijnt. Laat het alleen branden als het veld wordt gebruikt.
- ✓ Dek de lichtmasten die naar boven uitstralen af. Vooral in Leidsche Rijn staan er veel.
- ✓ Scherm lampen langs parken, groenstroken, watergangen en het buitengebied af.
- ✓ Laat verlichting niet harder of langer branden dan nodig is
- ✓ Start een meldpunt "overbodige verlichting".
- ✓ Communiceer over het beleid, zodat bewoners en ondernemers ook nadenken over bewegingsmelders, tuin- en erfverlichting, reclame, verlichting van bedrijventerreinen etc.
- ✓ Plaats alleen nog lichtmasten die gericht zijn op de weg. Plaats er niet meer dan strikt nodig.
- ✓ Neem bescherming van duisternis op in nieuwe (bestemmings)plannen en projecten.

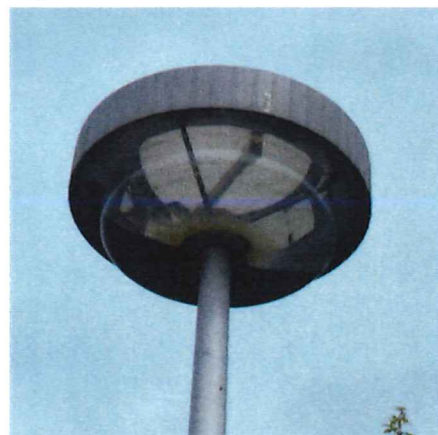
Dit is te regelen in drie stappen:

Stap 1: Urgente plekken aanpakken:

Sportverlichting: Beperken van lichthinder door sportveldverlichting is vlot te doen en zet veel zoden aan de dijk. Er zijn niet zo veel sportvelden, de verlichting is erg sterk en nagenoeg alle sportvelden liggen in groengebieden. Sportvelden zijn meestal van de gemeente zelf, ze zijn dan in beheer bij de Utrechtse Vastgoed Organisatie (UVO). Laat de lichtmasten alleen het veld verlichten, niet het groen er om heen. Zorg dat de lampen alleen aan zijn, als er daadwerkelijk op het verlichte veld wordt gespeeld. Bijvoorbeeld de tennisbanen van Lunetten, daar is vaak onnodig nog licht aan

Parken: In het Máximapark, waarvan de Uil de mascotte is, staan zelfs lampen die naar boven schijnen! Maar ook in bijvoorbeeld het Griftpark staan lampen die veel meer verlichten dan nodig is. Zorg dat in parken over een of twee jaar alleen nog de noodzakelijke wegen worden verlicht, niet de hemel, het groen of het water.

Stap 2: Afschermen van bestaande lichtmasten bij groen en water, voorkomen van overbodig licht
Afschermen van armaturen beschermt de duisternis op plekken waar het donker moet blijven. Elke vijf tot tien jaar wordt er bij elke lichtmast een nieuwe lamp ingedraaid. Dat is een uitstekend

Verlichting langs en in het Griftpark straalt uit. Zijdelings afgeschermd mast (wel naar boven open!)

moment om de lichtmasten af te schermen. Degene die naar boven uitstralen, of die langs groen en water staan, worden dan afgeschermd. Fabrikanten van lichtmasten hebben hier meestal materiaal voor. Utrecht gebruikt maar een beperkt aantal typen lichtmasten, eventueel kan Utrecht zelf afscherming ontwikkelen. De kosten van het afschermen blijven zo beperkt tot iets meer dan het afscherm-materiaal. Iemand moet toch al naar de lichtmast toe met een hoogwerker. De afscherming moet zo goed zijn, dat je aan de overkant van een watergang niet kunt zien of een lamp aan- of uit is aan de lichtbron zelf. Je mag het hooguit kunnen zien aan het strooilicht en de reflectie.

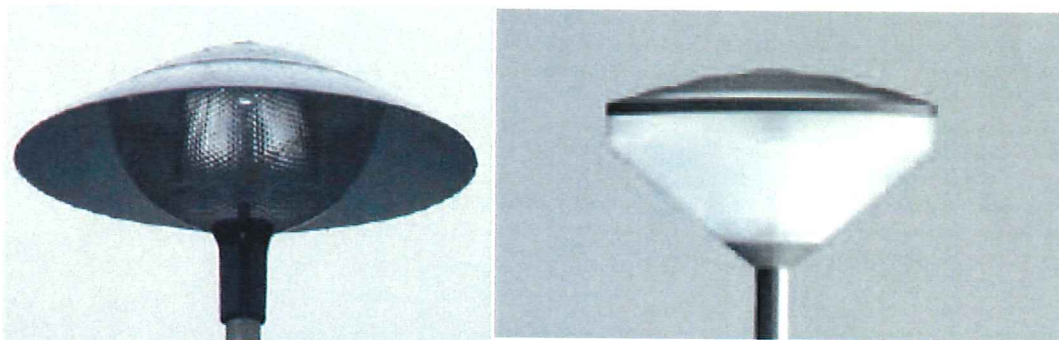
Voorkomen van overbodig licht vermindert de reflectie naar de (sterren)hemel.

Nieuwe lampen zijn dimbaar. Na de spits (19 uur) kunnen die minder fel worden gezet, en later op de avond in de laagste stand. Beperk decoratieve verlichting naar plaats, intensiteit en duur. Aanlichting van gebouwen, behalve de Dom, kan na 23 uur uit. Bomen mogen natuurlijk niet worden aangelicht. Soms staan lichtmasten erg dicht op elkaar, en zou er best een weg kunnen. Geef bewoners de kans om deze te melden en haal die verlichting weg. Grijp dit meldpunt ook aan om bewoners bewust te maken van de nadelen voor de natuur van overdadige particuliere verlichting en de mogelijkheden van bewegingsmelders.

Stap 3: In nieuwe situaties alleen functioneel verlichten

Nieuwe lichtmasten moeten functioneel zijn en mogen niet naar boven of opzij uitstralen. Het licht moet echt omlaag gericht zijn. in het Handboek Openbare Ruimte (HIOR) wordt opgenomen:

- Alle toegestane armaturen stralen alleen naar beneden uit
- Alleen verlichting plaatsen als het nodig en functioneel is. Belijning en wegdekreflectie kunnen ook veel doen.
- Waar verlichting wordt geplaatst of vernieuwd verdient afscherming bij groen en water extra aandacht.

De ene lamp verlicht de straat, de andere de wijde omgeving

Andere lichtmasten opnemen in plannen is eenvoudig: bij plannen die al kant en klaar “op de plank liggen” worden daarom alsnog alleen functionele lichtmasten toegepast.

Bij bouwprojecten (woningen en bedrijven) wordt lichtvervuiling beperkt door aandacht hiervoor bij de keus en plaatsing van armaturen en lichtsoort, plus het gebruik van bewegingsmelders. Dit wordt opgenomen in de beeldkwaliteitsplannen.

De Provincie Utrecht heeft bescherming van de duisternis opgenomen in het milieubeleidsplan. Gemeente Utrecht is nu al het bestaande beleid in de ruimte aan het ordenen. Daarin wordt ook de bescherming van het milieu geregeld: geluidhinder, stank, luchtkwaliteit, energiebesparing, bodembescherming, waterkwaliteit, wateroverlast en watertekort, het is of wordt allemaal geregeld. Beperken van lichthinder heeft een (klein) plekje gekregen in de dierenwelzijnsnota.

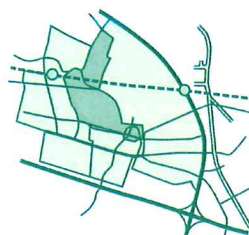
Wij roepen gemeente Utrecht op om het bestaande beleid actief uit te voeren:

- Beperk snel de lichtvervuiling in parken en door sportvelden
- Plaats alsnog de afscherming die er al had moeten zijn, voorkom tevens overdadige verlichting
- Zorg dat in nieuwe situaties de duisternis wordt beschermd.

Utrecht streeft ernaar om geluidhinder te beperken. Op stille plekken streeft men er naar ze echt stil te laten zijn. Zo moet ook op lichte plekken overdreven verlichting worden voorkomen. De donkere plekken moeten echt donker kunnen zijn.

Elke dag verdient een Nacht van de Nacht wordt ondersteund door:

Natuur- en Milieuplatform
Leidsche Rijn

MCU
De heer A. Bosma
Oudegracht 60
3511 AS Utrecht